

ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНІ ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Світова економіка початку XXI століття характеризується кардинальними змінами напрямів економічного прогресу, серед яких провідне місце належить інтенсифікації інноваційних процесів, основою яких є інтелектуальні ресурси, інтелектуальний капітал, наука, процеси трансферу результатів творчої діяльності у виробництво матеріальних та духовних благ. До інновацій відносять нововведення, перетворення в економіці, техніці, соціальній сфері та інших галузях, які сприяють створенню інтелектуальної власності. Ці нововведення визначають інноваційний розвиток країни та пов'язані з новими ідеями, винаходами. У свою чергу інноваційний розвиток в країні в умовах глобалізації економіки залежить від того, наскільки правильно країна обрала свою нішу в міжнародному поділі праці щодо застосування інноваційних процесів, результатами яких є продукти інтелектуальної власності.

Сьогодні має місце значна диференціація країн за рівнем науково-технічного потенціалу, що в майбутньому матиме вирішальне значення в глобальній економіці. Відомий американський фахівець Дж. Сакс поділяє сучасний світ за технологічним рівнем на три категорії – близько 15% практично цілком забезпечують розвиток науки, техніки, нових форм виробництва; приблизно половина населення землі не створює нових технологій, але в змозі використовувати досягнення лідерів, а третина, що залишилася, не може ні винаходити, ні використовувати чужих винаходів. Технологічно вона відрізана від іншого світу, і розрив між тими, хто володіє інформаційними технологіями, і тими, які їх не мають, збільшується. Водночас діюча система створення і практичного використання інтелектуального капіталу закріплює теперішню нерівність особливо міцно.

Розвинені країни зосередили також значний промисловий і гуманітарний потенціал. Вони стали лідерами світового розвитку, що зуміли виробити технологічно унікальний продукт на основі інформаційних, наукових і базованих на знаннях інновацій. Відтепер вони мають левову частку у світовому валовому продукті.

Головною тенденцією економічного розвитку сьогодні є поглиблення міжнародного поділу праці і супроводжуючі його процеси інтернаціоналізації бізнесу. При цьому головним джерелом зростання економічного потенціалу стають не матеріальні і

природні ресурси, а інноваційні та інтелектуальні засоби розвитку, засновані на використанні нових ідей та інтелектуальних ресурсів суспільства. Такі країни, як Норвегія, Канада, Німеччина, Ірландія та Австрія переорієнтували власну економіку на виробництво і використання сучасних знань, які на 50% і більше забезпечують зростання національного багатства. Фактично, це – виробництво інтелектуального продукту за рахунок реалізації наукового потенціалу.

Самий зміст поняття «інтелектуальна власність», його структура постійно розширюються та якісно оновлюються. Відносини, що виникають у зв'язку з цим, тісно пов'язані з процесом інтернаціоналізації бізнесу. При чому, не лише в сенсі об'єкту цих відносин, але й їх регулювання, застосування нетрадиційних підходів до забезпечення прав власності. В цих умовах особливе значення набуває наявність достатньо розвиненої системи регулювання прав інтелектуальної власності на міжнародному рівні. Останнє особливо актуальне, якщо взяти до уваги, що інтенсифікація міжнародних торговельно-економічних відносин тісно пов'язана з використанням глобальних інформаційних структур, в яких поняття національних кордонів досить умовно.

Треба зазначити, що в умовах глобалізації економіки та стрімкого збільшення обсягів міжнародної торгівлі різко зросла комерційна привабливість таких об'єктів інтелектуальної власності, як товарні знаки, фірмові найменування, промислові зразки та інші засоби індивідуалізації товарів та послуг. Вони необхідні для підприємств під час розробки ділової стратегії, що дозволяє ідентифікувати, рекламувати і ліцензувати свої товари чи послуги на ринку і відрізнити їх від аналогічних товарів чи послуг своїх конкурентів, створюючи тим самим довіру і лояльність покупців. Вартість глобальних брендів на сьогодні досягає десятків мільярдів доларів США.

Виникнення інтернаціональних бізнес-структур пов'язано із застосуванням телекомунікаційних технологій. Саме це обумовлює ще один аспект інтернаціоналізації інтелектуальної власності – використання товарних знаків та фірмових найменувань в доменних іменах, які по суті є тільки засобами індивідуалізації сайтів в інформаційних системах.

Загострення конкуренції на світовому і внутрішньому ринках породили особливу тактику і

стратегію компаній, для яких нагромадження, резервування і своєчасне використання інновацій стало пріоритетним завданням у боротьбі за ринки. Сьогодні успіх компаній визначається не стільки масштабом виробництва, скільки здатністю до відновлення номенклатури виробів відповідно до вимог ринку. Світова практика переконливо свідчить, що найбільш конкурентоспроможні компанії мають власні науково-дослідницькі структури та підрозділи, що займаються інноваційною діяльністю, яка впроваджується у виробництво в тій послідовності і з тими термінами, що диктуються поточною і перспективною кон'юнктурою. Тому можна зробити висновок, що вихідний імпульс до відновлення технологій і товарної номенклатури закладений у сфері виробництва та торгівлі інтелектуальною продукцією, що є каталізатором безупинного зростання світової економіки.

Одним із чинників істотного поширення сфери інтелектуального виробництва в умовах глобалізації слід вважати активізацію винахідницької діяльності і як наслідок цього різке збільшення числа патентів виданих в різних країнах.

Таким чином, можна виділити наступні чинники інтернаціоналізації інтелектуальної власності: підвищення темпів розвитку інноваційної діяльності; загострення міжнародної конкуренції; інтенсифікація інноваційної діяльності та підвищення ролі нематеріальних активів компаній; інформатизація суспільства; поглиблення міжнародного поділу праці та збільшення кількості бізнес-структур, що

розташовані на територіях декількох країн; зміни в характері процесу створення об'єктів інтелектуальної власності, а саме використання колективної творчої праці, профінансованої ТНК або державою. Зазначені вище чинники мають конкретні характерні прояви інтернаціоналізації інтелектуальної власності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Жарінова А. Г. Роль інтелектуальної власності в стратегії економічного розвитку України на початку XXI століття [Електронний ресурс] / А. Г. Жарінова // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури. – 2011. – No 29. – Режим доступу: <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/PPEI/article/view/251>.
2. Грищенко І. М. Комерційна діяльність посередницьких підприємств: підр. для вищ. навч. закл. / І. М. Грищенко. – К.: Грамота, 2009. – 448 с.
3. Єрмошенко М. М. Механізм розвитку інноваційного потенціалу кластерооб'єднаних підприємств: монографія / М. М. Єрмошенко, Л. М. Ганущак-Єфіменко. – К.: Національна академія управління, 2010. – 236 с.
4. Ніфатова О. М. Брендинг у системі інтегрованих структур бізнесу: теорія, методологія, практика: монографія / О. М. Ніфатова. – Вінниця: ТОВ "Нілан-ЛТД", 2017. – 336 с.
5. Циганкова Т. Міжнародна торгівля [Електронний ресурс] / Т. Циганкова // Бібліотека java. – Режим доступу: <https://javalibre.com.ua/java-book/book/2911015.a>